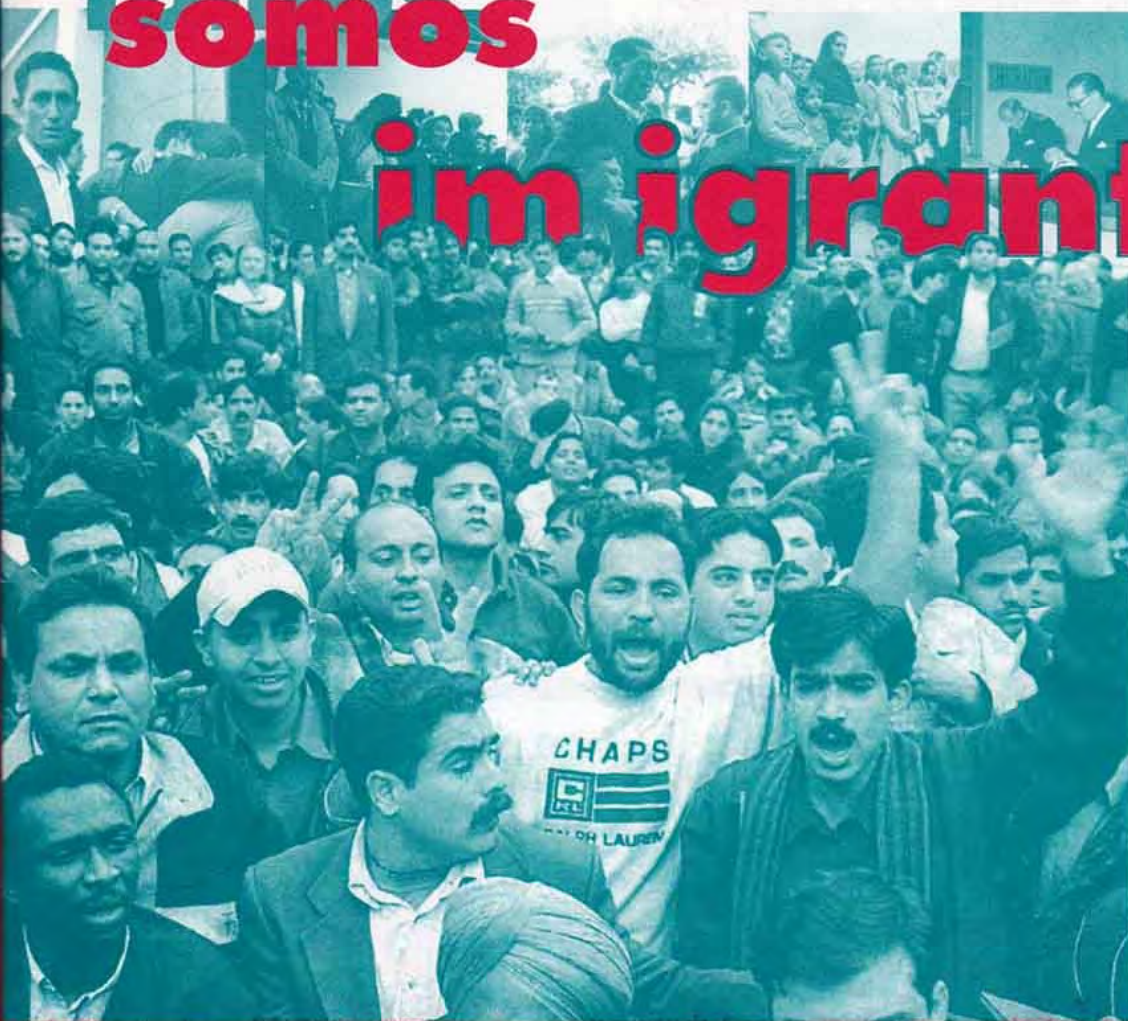

**ted@s
somos**

imigrantes

Casamansa:
A luita pola
independência

**A encrucillada
do Sáhara**

**Eleizóns
municipais
en
Nicarágua**

Chiapas:
A luita segue

**A incompetencia
da ONU en Timor
Lorosae**

**O movemento
curdo en
dificultades**

Palestina:
unha
negociación
bloqueada

INFORME

GLOBALIZACIÓN ANTI**GLOBALIZACIÓN**

Casam

Alberte Pagán

Unha cronoloxía

A Casamansa, Kasamu Aku, o “país dos ríos”, é ese fragmento de terra que está entre Gambia e as dúas Guínas. A lingua, cultura, paisaxe e poboación (un millón de persoas entre diola, peul, mandinga e outros) difiren notavelmente do resto de Senegal: mais bosque tropical, mais ríos, mais inclinación cara á Guiné-Bissau e inclusive Gambia que cara a Dakar. Mesmo o Islam está un chisco menos implantado que no resto de África Occidental (aínda que non é certo, como se repite tantas veces, que os diola son cristiáns mentres os senegaleses son musulmáns; si hai poboación cristiá e animista, mas o islam segue imperando). O seu sistema político igualitario e o seu rexeitamento de calquera autoridade central sempre lle causaron problemas ao Estado de Senegal.

A Casamansa, invadida polos escravistas portugueses no S XV, foi unha colonia lusa até 1866, quando os portugueses lles deixaron o territorio aos franceses a cambio dun anaco da Guiné. Pronto surtiu un movemento de resistencia contra os franceses, mas non é até 1943 que estes deportan á dirixente e raíña diola Alinsiitowé Diatta (ou Aliin Sitoé Diata, chamada a Xoana de Arco da Casamansa), que iniciara unha campaña de desobediencia civil.

En 1947, bastante antes da independencia do Senegal, catro políticos de diferentes etnias (Emile Badiane, Idbou Diallo, Assane Seck e Edouard Diatta) lideran a constituición do Mouvement des Forces Démocratiques de la Casamance (Movimento das Forzas Democráticas da Casamansa, MFDC, maioritariamente diola) que pronto declara o territorio independente. Quando a independencia do Senegal, o 20 de agosto de 1960, seguiron as chamadas independentistas, xa que para os casamaneses non significou máis que un cambio de forzas de ocupación: primeiro os portugueses, logo os franceses e agora os senegaleses (os wolof que chegan do norte e ocupan todos os altos cargos). Este “colonialismo interno” e aculturización wolof é facilmente perceptible porque deu como resultado excesivas desigualdades socio-económicas entre os grupos étnicos e a exploración dos seus bosques e demais recursos (a Casamansa produce a maior parte dos alimentos de Senegal, tanto para uso doméstico como para a exportación). A principios dos oitenta levaron-se a cabo reformas administrativas que buscaban minar as estruturas tradicionais de goberno dos povos da Casamansa, e que provocaron a primeira manifestación independentista masiva.

O 26 de decembro de 1982 significou un cambio de rumbo nas relacións entre Dakar e Ziguinchor (a capital da Casamansa): unha grande manifestación nesta cidade, convocada polo MFDC, provocou enfrontamentos coa policía ao intentaren os manifestantes substituír a bandeira senegalesa pola súa propia. Houbo feridos e 63 manifestantes, entre eles o Padre Augustin Diamacoune Senghor, foron detidos. Os disturbios duraron varios días e a tensión durou meses. Un ano despois, o 18 decembro de 1983, tivo lugar unha nova manifestación independentista que se saldou con 25 vítimas mortais (19 delas eran manifestantes). É o que agora se lembra como “Domingo vermello”. Mas xa en 1979 morrera un estudante durante unha folga. Ao longo dos anos 80 continuaron as tensións e as protestas, a represión e as torturas, as violacións dos dereitos humanos por

Soldados patrullando as ruas de Ziguinchor.

FOTOS TOMADAS DE XORNAIS SENEGALESSES

Casamansa: A LUITA POLA INDEPENDÊNCIA

parte do goberno senegalés e a ilegalización do MFDC. Mais de 1000 militares e civís morreron na Casamansa, a causa do conflito político, desde 1982.

En abril de 1987 as autoridades senegalesas deixaron libres a 92 dos 152 detidos por acudir a un acto do MFDC en outubro do ano anterior. En maio de 1990 Amnistía Internacional denunciou a violación dos dereitos humanos na Casamansa por parte de Dakar mas o presidente Abdou Diouf impediu que se levase a cabo unha investigación internacional.

Así as cousas, o MFDC entrou, tras unha declaración oficial en maio de 1990, na práctica da luta armada.

O GOVERNO DE DAKAR

A posición do goberno de Dakar sempre foi unha de liña dura. Abdou Diouf, segundo presidente de Senegal, instalou-se na tradición (criada polo seu predecesor Leopold Senghor) de fortalecemento da unidade da “nación” senegalesa e prometeu lutar duramente contra calquera intento secesionista. Traducido, isto quer dicir torturas, detenzóns sen xuízo, desaparicións e demais violacións dos dereitos humanos, como ven denunciando Amnistía Internacional desde hai anos.

O 31 de maio de 1991, sen embargo, asinou-se en Bissau un acordo de paz entre Diouf e o MFDC. Os resultados inmediatos foron a libertación de 400 casamanseses que levaban meses detidos sen xuízo. Mas polo demais o acordo fracasou: nen o MFDC renunciaba á independencia nen o goberno quería discutir a cuestión.

O 2 de xaneiro de 1992, e baixo os auspicios da Guiné-Bissau, establececeu-se unha comisión de paz integrada por representantes do goberno e do MFDC.

En setembro de 1992, despois de violentos enfrontamentos e cruentos ataques (50 activistas mortos o 1 de setembro, 31 —principalmente civís— mortos nun ataque da guerrilla ao centro turístico de Cap Skirring), as forzas de seguridade selaron a Casamansa. Nen á Cruz Vermella se lle permitiu a entrada na zona.

O 12 de decembro de 1992, despois dunha emboscada da guerrilla na que morreron dous soldados, Senegal bombardeou a

rexión de São Domingos na Guiné-Bissau coa argumentación de que albergaba bases do MFDC. O resultado foron dous guineenses mortos. Os violentos enfrontamentos provocaron un éxodo de 17.000 persoas que buscaron refuxio na Guiné-Bissau e en Gambia.

AS DIFERENTES FRENTE DO MFDC

O MFDC é un movemento separatista armado que avoga pola autodeterminación da Casamansa. As consecuencias do cesamento do fogo de 1991 provocou unha escisión entre a Frente Sul (maioritariamente diola, liderada por Diamacoune Senghor e que segue a reivindicar a independencia por calquera medio) e a Frente Norte (composta de militantes diola e non diola e liderada por Sidy Badji, actualmente baixo arresto domiciliario —baixo protección do exército, chaman-lle— na súa casa de Ziguinchor e quen se negou a conceder unha entrevista a *Outrasvozes* e a outros xornais senegaleses), que favorece a vía negociadora surtida dos acordos de 1991. Sen embargo a súa rama armada, Attika (“guerreiro” en Diola), liderada por Kamougue Diatta e Jean-Marie Tendency, seguiu a manter escaramuzas tanto coas forzas gobernamentais como coa Frente Sul do MFDC. A Frente Norte perdeu peso xa en 1992, aínda que non desapareceu.

Apesar dos contínuos chamamentos á paz por parte de Diamacoune Senghor, secretario xeral do MFDC, os enfrontamentos continuaron en 1993 (coincidindo coas eleccións nas que Diouf, do Partido Socialista, foi reeleixido, aínda que houbo acusacións de fraude), provocando máis de 250 mortos entre febreiro e xullo (só en marzo, 80 activistas foron mortos).

En abril Diamacoune Senghor anuncia un cesamento do fogo, mas dez días despois o exército mata a máis de 100 guerrilleiros nun sangrento ataque.

O 8 de xullo Diamacoune Senghor (de volta xa do exilio, ao que se vira abocado o ano anterior) e Madieng Khary Dieng (Ministro das Forzas Armadas do Senegal) asinaron un novo acordo de paz, en Ziguinchor, que implicaba un cesamento do fogo, a libertación de prisioneiros casamanseses, o non reforzamento dos máis de 2000 soldados senegaleses na zona e o libre retorno dos refuxiados. O goberno libertará o mesmo mes a 104 casamanseses prisioneiros en Ziguinchor e a outros 152 presos en Dakar.

En 1994 o militar Yahya Jammeh (de ascendencia diola) toma o poder en Gambia, depondo ao presidente Dawda Jawara. Tamén é un ano de eleicións na Guiné-Bissau, país acusado de apoiar os rebeldes casamanceses (e que alberga a estas alturas uns 21.000 refuxiados da Casamansa).

A principios de 1995, e coa excusa da busca de catro turistas franceses desaparecidos, o exército senegalés levou a cabo unha operación de limpeza na fronteira coa Guiné-Bissau, internándose en territorio guineense. O 21 de abril dese ano Diamacoune Senghor foi posto baixo arresto domiciliario e outros líderes do MFDC tamén foron arrestados. A guerrilla retirou-se do acordo de paz, debido tamén ao acordo económico e pesqueiro entre Dakar e Bissau en relación cos xacementos petroleiros da costa da Casamansa que o MFDC consideran seus.

En setembro de 1995 criou-se a governamental Comisión Nacional para a Paz na Casamansa, mentres Diamacoune Senghor seguía insistindo na necesidade dun cesamento do fogo. Esta situación levou a unha relaxación das tensións e mesmo se permitiron, en 1997, encontros entre o personal do MFDC na Casamansa e os seus representantes na Franza. Mas tamén é o ano dun violento reinicio das hostilidades e dunha ofensiva xeral do exército na rexión que deixou máis de 300 mortos entre xullo e outubro. En agosto Sarani Badiane, un dos catro membros da mesa nacional do Movemento, foi secuestrado e asasinado (polos seus propios compañeiros, segundo o goberno e a prensa; polo exército, segundo o MFDC e Amnistía Internacional).

En 1998 o xa septuaxenário Diamacoune Senghor fixo un novo chamamento á paz, mesmo mostrando-se disposto a renunciar á independencia, sendo a súa libertación unha condición importante para conversacións directas co goberno. A prensa comezou a falar de divisións dentro do MFDC e faccións guerrilleiras que se dedican á bandidaxe. Por outra banda, a represión de Dakar continuou con forza: detencións arbitrarias, asasinatos, violacións, extorsións, intimidacións... 1998 foi un mau ano para a Casamansa, que se viu envolta na guerra civil bissau-guineense debido á intervención senegalesa nese conflito.

En xaneiro de 1999 Senghor e Diouf encontraron-se para buscar unha solución ao conflito. 123 prisioneiros políticos son libertados. Mas, por outra banda, os enfrontamentos recrudeceron-se dous meses despois, matando o exército 22 activistas. E un mes máis tarde 15 guerrilleiros, catro civís e dous soldados morreron nun ataque do MFDC en Ziguinchor. Estes ataques, condenados pola dirección do MFDC, coincidiron con novas conversacións de paz en Banjul (Gambia), apadrinadas polo presidente gambiano Jammeh e o primeiro ministro de Guiné-Bissau, encamiñadas a unha comun toma de posición entre as diferentes faccións do MFDC, principalmente entre Senghor e Sidy Badji, ante unhas futuras conversacións co goberno. Na súa declaración final [que reproducimos neste número de Outrasvozes], o 25 de xuño, e a pesar dos cada vez máis intensos ataques militares senegaleses, renunciaba-se a unha explícita exigencia de independencia, tirando máis pola vía da autodeterminación. (Mamadou Nkrumah Sané, secretario adxunto e representante do MFDC no exterior, acusará os representantes saídos destes encontros de seren unha creación do goberno senegalés e de non pertenceren ao MFDC.)

O presidente do Senegal, Abdoulaye Wade (esquerda) e o seu homólogo bissau-guineense Kumba Yala.

Bertrand Diamacoune (irmão do secretário xeral) promove unha Fundación pola Paz, aberta a calquera persoa e na que se evita a menção do MFDC (ao que pertence Bertrand), como síntoma da vontade de buscar unha solución negociada.

O NOVO GOVERNO

O 19 de marzo de 2000, na segunda volta das eleccións presidenciais, Senegal cambia de partido gobernante e de presidente: Abdoulaye Wade, do eterno opositor PDS (Partido Democrático Senegalés), gaña co 58'5% dos votos. Prometera na campaña electoral por fin ao conflito, o 1 de maio de 2000 promete reiniciar o diálogo co MFDC, mas os enfrontamentos continuaron e os esperados encontros non tiveron lugar. Como nos dixó Diamacoune Senghor, á altura de agosto "Ninguén veu a pór-se en contacto comigo no nome do Goberno do Senegal. Seguimos esperando."

Apesar de que o Ministro das Forzas Armadas Youba Sambou (orixinario da Casamansa) afirmase que existían contactos que había que manter secretos.

Ese mesmo mes Senghor envía un chamamento ao goberno de Dakar: "O MFDC desexa saber quais son os planos do presente goberno en relación co tema da Casamansa, que persoas recibirán poderes para contactos ou actividades connosco." E reafirma que quere "ver a paz chegar máis a máis coa independencia". Mentres, os enfrontamentos e ataques, aínda que esporádicos, continuaron, mesmo ao interior da capital Ziguinchor. Cada vez máis voces denuncian os actos de bandidaxe de grupos que se din do MFDC, aínda que a dirección do Movemento o negue. Este clima de inseguridade resulta máis evidente na rexión de Kolda, fronteiriza coa Guiné-Bissau, o que provocou o peche da fronteira por grupos de labregos afectados (que acusan de roubo e asalto a grupos provenientes de ese país) e finalmente por parte do goberno de Dakar, o que provocou as queixas de Bissau que viu a súa economía afectada.

En setembro Jammeh, presidente de Gambia, anuncia a súa retirada do proceso de paz acusando a Wade de falta de vontade política e confianza. O voceiro do MFDC, Alexandre Djiba, fai un

En 1947, bastante antes da independencia do Senegal o Mouvement des Forces Démocratiques de la Casamance declara o territorio independente.

chamamento á comunidade internacional para que conxele toda axuda ao goberno de Wade até que este se decida a buscar unha solución negociada. Dakar reacciona decidindo encetar contactos directos co MFDC.

A finais de setembro unha emboscada do Movemento deixa sete soldados feridos e para decembro as axencias de noticias falaban de enfrontamentos internos entre grupos rivais do MFDC. Despois dunha manifestación estudantil en Ziguinchor (13 decembro) a favor da paz e da negociación e despois de meses de silencio por parte do goberno encetaron-se conversacións de paz entre o goberno de Wade e o Movemento o 16 de decembro de 2000, tendo como orde do día a consolidación do cesamento do fogo, a creación e realización de proxectos de desenvolvemento, a entrega e destrución de armas, o acantonamento das forzas, a libertación de prisioneiros e o retorno de refuxiados e desprazados. Banjul, unha vez mais, ofreceuse para acoller encontros entre as diferentes faccións guerrilleiras para “harmonizar posicións”, e a Guiné-Bissau foi invitada a participar.

Xusto antes do inicio do encontro o goberno detivo e interrogou a varios xornalistas por publicaren versións non oficiais do conflito da Casamansa. Diamacoune, no discurso inaugural do encontro (ao que o MFDC enviou 25 delegados), pediu unha vez mais a retirada das forzas de ocupación e avogou por unha internacionalización das conversacións (ás que finalmente Gambia e a Guiné acoden como simples invitadas) para que “Senegal non sexa xuíz e parte”.

Os primeiros acordos das negociacións son a libertación de prisioneiros e libre movemento de persoas e bens na Casamansa. O compromiso é o de reuniren-se os días 15 de cada mes para seguir co proceso de paz.

O 7 de xaneiro de 2001 Wade gañou un referendo para unha nova Constitución. Wade interpreta os resultados como un rexeitamento á independencia e un “sí” á unidade de Senegal por parte do pobo da Casamansa, dada a alta porcentaxe de votos afirmativos na zona.

En febreiro Diamacoune Senghor restructurou o órgano de goberno do MFDC, deixando de lado altos cargos como Sidy Badji (encargado dos asuntos militares), acusado, entre outras cousas, de “insubordinación”. Parece ser que a intención é evitar que esa segunda tendencia (a Frente Norte) se faga co liderazo do Movemento, ou desfacer-se dos elementos menos radicais. E o “línea dura” Mamadou Nkruma Sane, secretario xeral adxunto e representante en Franza até novembro de 1999, volve ocupar o seu cargo. Mentres tanto, os combates seguen.

O PAPEL DA GUINÉ-BISSAU

As simpatías entre a Guiné-Bissau e a Casamansa veñen dos tempos da guerra de independencia bissau-guineense, nas que os veciños do sul receberam un forte apoio dos casamanseses. O apoio de Bissau ao MFDC é unha devolución do favor. Mas tamén está presente o antigo império Gabu (Guiné, Casamansa, Gambia) que algúns evocan como posíbel federación recuperábel. Isto explicaría o continuo interese no tema casamansés por parte de Bissau e de

Banjul (á parte de que sempre interesa ter un veciño debilitado, sobre todo se este, Senegal, é a maior potencia da rexión).

O MFDC sempre utilizou o territorio bissau-guineense como base desde a que lanzar os seus ataques. Mesmo o anterior presidente da Guiné-Bissau, João Bernardo Vieira, fora acusado de prover os rebeldes con armas (asunto desvelado en xaneiro de 1998), apesar de que con posterioridade fíxese múltiples declaracións hostis ao MFDC e mesmo iniciábase ataques contra eles.

De feito, hai que buscar as causas da guerra civil guineense (comezada cunha insurrección militar o 7 de xuño de 1998) na propia Casamansa. Ante as acusacións mencionadas, Vieira culpou á súa vez aos militares de axudar o MFDC, e o desvelamento dos feitos provocou o levantamento militar. O exército de Senegal interviu inmediatamente no conflito en apoio de Vieira, coa esperanza de vencer o exército rebelde e de paso as bases do MFDC na Guiné-Bissau (país que acolleu a 24.000 refuxiados casamanseses). O Movemento, despois de criticar a intervención senegalesa, negou que as súas tropas estivesen loitando a carón das do xeneral rebelde Ansumane

Ansumane Mané, o ex-líder da xunta militar e simpatizante do MFDC, pronunciouse a favor dunha solución negociada antes da súa morte o 30 de novembro de 2000.

Mané (heroi da guerra de libertación contra os portugueses), que acabou derrocando a Vieira en maio de 1999. As eleccións de decembro levaron ao populista Kumba Yala ao poder, unha personaxe pouco simpatizante co MFDC que chegará a acusar a Vieira e a Mané de seren os instigadores do conflito casamansés. (E Yala será o instigador do asasinato, aínda non aclarado, de Mané en novembro de 2000).

Tras a elección de Wade como novo presidente de Senegal, as relacións entre ambos países (e na Casamansa) deteriorouse. Avións senegaleses volveron bombardear aldeas guineenses, aínda que Wade pedira posteriormente unhas pobres desculpas. En agosto de 2000 Kumba Yala visitou Dakar e ofreceuse como mediador entre o MFDC e o goberno. Yala e Wade tamén chegaron a un acordo de apertura da fronteira común e de vixilancia conxunta da mesma para cortar o tráfico de armas.

Ansumane Mané, o ex-líder da xunta militar e simpatizante do MFDC, tamén se pronunciou a favor dunha solución negociada antes da súa morte o 30 de novembro de 2000 “despois de desafiar a autoridade do Chefe de Estado bissau-guineense” (*Le Populaire*). Coa súa morte o MFDC perde un importante aliado.

En xaneiro de 2001 a Guiné foi cenário de enfrontamentos cruentos (30 mortos) entre o exército guineense e o MFDC, provocados pola determinación do primeiro de acabar coas bases do segundo. Fontes do MFDC afirmaron que as vítimas eran refuxiados civís e non guerrilleiros. (Con posterioridade, outras fontes negarán os feitos.) O Partido da Resistencia da Guiné-Bissau (RGB), a segunda forza política do país, criticou duramente estas operacións militares argumentando que en nada axudan a unha solución pacífica do conflito. Formando parte da coalición governamental co Partido da Renovação Social (PRS) de Kumba Yala, non foi informado dos ataques e decidiu romper o pacto chamando aos seus cinco representantes no goberno. O elemento do MFDC atacados pertencían ás tropas de Salif Sadio, que se opón ao proceso de paz. ●

TÁBUA REIVINDICATIVA DO MFDC

Tirado do diário senegalês *Le Populaire* do 12 de decembro de 2000.

Estas son, esencialmente, as principais reivindicacións do **Movimento das Forzas Democráticas da Casamansa** adoptadas na clausura do seu último congreso que tivo lugar do 21 ao 25 de xuño de 1999 en Banjul (Gambia).

I. A curto e medio prazo (de 1 a 2 anos)

Con ocasión das próximas negociacións senegalo-casamansesas temos a intención de pedir ao goberno senegalés que recoñeza oficialmente:

1. A existencia do povo casamansés, diferenciado do povo senegalés.
2. A existencia da cultura senegalesa, diferenciada da cultura senegalesa.
3. A existencia do territorio da Casamansa, diferenciado do territorio do Senegal, que se estende desde o Atlántico á Falmém.

Neste sentido tamén temos intención de pedir ao goberno de Senegal:

4. Que os puntos 1-3 da presente táboa reivindicativa se inscriban claramente na constitución senegalesa.

5. Que a constitución senegalesa así como o conxunto de disposicións legislativas pertinentes admitan expresamente:

a. O principio de que a Casamansa se auto-governe polo menos por medio das institucións seguintes:

- Un goberno casamansés.
- Un parlamento casamansés.
- Un sistema xudicial casamansés.
- Todas as outras institucións necesarias para o goberno da Casamansa.

b. O principio de que a Casamansa se desenvolva segundo políticas económicas, financeiras, sociais e culturais que lle sexan propias. A Casamansa disporá tamén do poder de decidir o seu propio orzamento anual.

c. O principio de que a Casamansa dispoña do poder discrecional de establecer as súas propias políticas de cooperación económica, financeira, social e cultural, con todos os outros países e organismos ou organizacións internacionais que considere necesarios, sen referir-se ao goberno do Senegal.

d. O principio de que a Casamansa dispoña de delegacións que lle sexan propias a carón das chancelarías de Senegal; estas delegacións deberán representar directamente todos os intereses económicos, financeiros, sociais e culturais da Casamansa.

e. O dereito para a Casamansa de solicitar a protección de Senegal ou de solicitar aquela de calquera outro país amigo se se ve ameazada por un terceiro país ou por calquera potencia exterior, sempre que non se dis-

poña dos medios suficientes para se defender. A presenza militar senegalesa non será portanto tolerada máis que con este fin.

6. O MFDC, pola súa banda, comprométese a organizar inmediatamente todas as institucións necesarias para o goberno da Casamansa, desde o momento en que esta táboa reivindicativa sexa adoptada polas diferentes partes.

II. A longo prazo (de 5 a 10 anos)

7. O MFDC comprométese a organizar unha consulta nacional sobre o futuro da Casamansa. Esta consulta, destinada só aos casamanseses, levará-e a cabo do seguinte xeito:

8. O povo casamansés elixirá democráticamente os seus representantes. Independentistas ou non, estes poden ser de calquera opción ideolóxica, sempre que non sexan peóns ou satélites dos partidos ou o goberno senegaleses.

9. Despois da consulta, a Asemblea así constituída, como colégio de electores, será a encargada de decidir, no nome do povo casamansés e no seu interese absoluto, o futuro da Casamansa.

10. Así, conforme a un calendario que se establecerá e segundo unhas normas democráticas elaboradas previamente, o colégio de electores deberá decidir o futuro da Casamansa por maioría simple.

11. No caso de que o colégio de electores decida que a Casamansa continue a súa aventura senegalesa, a Casamansa converterá-se nun territorio autónomo baixo tutela

senegalesa tal e como se prevé nos puntos 1-5 da presente táboa reivindicativa.

12. Polo contrario, na hipótese dunha escolla a favor da independencia da Casamansa, este colégio de electores constituirá-se en Asemblea Constituínte encargada de elaborar un proxecto de Constitución Casamansesa e de establecer as regras para a súa adopción polo povo casamansés.

13. A elección dunha Casamansa independente debe traer consigo o inmediato recoñecemento, tanto por parte de Senegal como da comunidade internacional, do Estado Soberano da Casamansa, membro de facto de todos os organismos ou organizacións internacionais dos que Senegal sexa un país membro na data da proclamación da independencia da Casamansa.

14. Mentres tanto, antes da adopción da Constitución Casamansesa, todas as leis en vigor na data da proclamación da independencia da Casamansa permanecerán vixentes, agás aquelas que sexan abolidas e reempazadas polo Parlamento, conforme á Constitución Casamansesa.

15. No nome da Casamansa Independente, o MFDC comprométese, por suposto, a acordar co goberno senegalés sobre o reparto das riquezas e as dévedas de Senegal respectivamente adquiridas e e exixíbeis na data da proclamación da independencia nacional da Casamansa.

16. O MFDC comprométese por outra parte a garantir a seguridade e a libre circulación das persoas, os capitais e os bens por todo o territorio da Casamansa, sexan de orixe francesa, senegalesa ou de calquera outro país.

En ce qui concerne les opérations de déminage, de dépollution, et de retour des réfugiés, les deux parties font un appel pressant aux bailleurs de fonds internationaux au vu d'obtenir leur assistance. Par ailleurs, le Gouvernement du Sénégal a pris la décision suivante:

• Il reconnaît le Mouvement des Forces Démocratiques de la Casamance en tant qu'interlocuteur dans le cadre d'une solution définitive au problème de la Casamance.

Fait à Banjul, le 26 janvier 2000

Pour le Gouvernement de la République du Sénégal

Soumission

Général Lamine Diop

Ministre de l'Intérieur

Pour le Mouvement des Forces Démocratiques de la Casamance

Signature

L'Abbé A. Diamacour Senghor

Secrétaire Général

Pour les parties garantes

Dr. M. L. Souda Jobe

Ministre des Affaires Etrangères de la République de Gambie

M. José Pereira Batista

Ministre des Affaires Etrangères et de la Coopération Internationale de la République de Guinée-Bissau

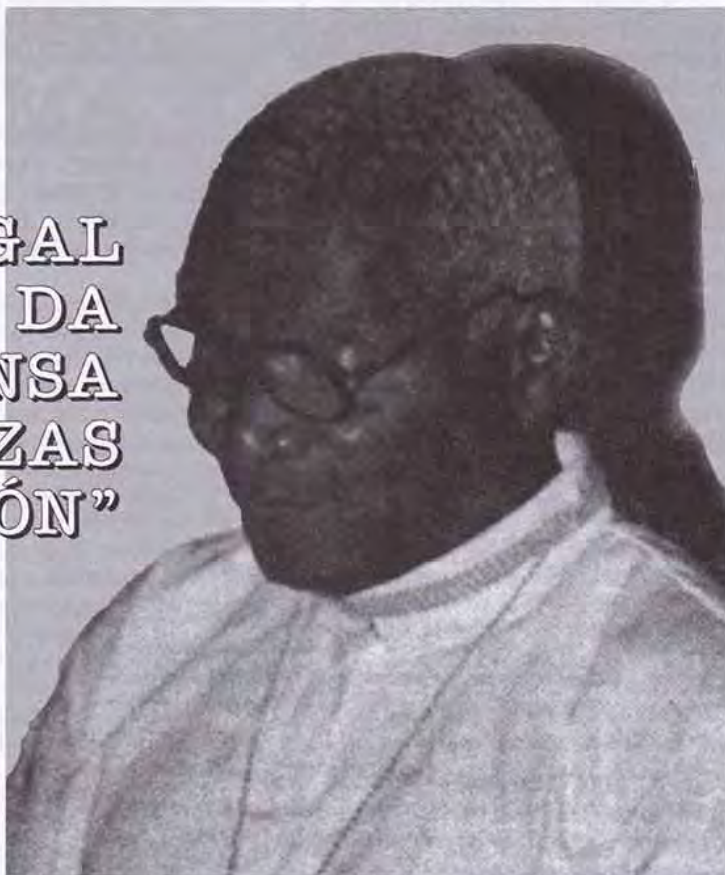
Entrevista a Augustin Diamacoune Senghor

por Alberte Pagán

“QUE O SENEGAL RETIRE DA CASAMANSA AS SUAS FORZAS DE OCUPAZÓN”

Alberte Pagán entrevistou a **Augustin Diamacoune Senghor**, Secretário Xeral do **MFDC**, en Ziguinchor, Casamansa. Topando-se desde hai anos baixo arresto domiciliario, as forzas de seguridade senegalesas impediron unha entrevista cara a cara, polo que esta tivo que facer-se por escrito. Este feito afectou o desenvolvemento do diálogo, xa que

non se puderon matizar afirmacións nen retomar aspectos pobremente contestados. **Outrasvozes** agradece a amábel colaboración de Augustin Diamacoune Senghor (sempre reacio a conceder entrevistas) e a imprescindible axuda de **Cheikh Ngom** (a quen, por certo, a embaixada Española de Dakar lle negou o visado para devolver-nos a visita).

Augustin Diamacoune Senghor

—Que significa hoxenda o Movemento das Forzas Democráticas da Casamansa (MFDC)? Quais son as súas reivindicacións e quais os seus novos obxectivos?

—O MFDC é un Partido reconecido pola Administración Colonial Francesa, criado o 4 de marzo de 1947 en Sédhiou, na Casamansa Média, polos responsábeis políticos da Casamansa, todas as étnias, relixións, condicións e opzóns políticas confundidas.

O obxectivo principal do Movemento sempre foi, mesmo até o día de hoxe, a Independencia Nacional da Casamansa. Desde o ano 1569 ao ano 2000, a Casamansa totaliza 389 anos de Luita armada e só 42 anos de resistencia pasiva:

-De 1920 a 1942, fan 22 anos.

-De 1962 a 1982, fan 20 anos.

Luitou contra Portugal, a Francia, a Grande Bretaña con base en Élankine, e contra o Senegal.

—A Frente Norte do MFDC deixou as armas e avoga por unha solución negociada, mesmo renunciando ao obxectivo da independencia. Que diferenza a Frente Norte da Frente Sul que você lidera?

—De 1992 a 1995, a Frente Norte foi manipulada polo Goberno do Senegal. Mas, desde 1996, todo volveu á normalidade. A Frente Norte e a Frente Sul reconciliáronse solenemente en 1999.

—Quais son as fronteiras xeográficas que o MFDC reivindica? Respeitaria ou non as fronteiras actuais coa Guiné-Bissau e con Gambia?

—“A República Diola” é un tema evocado polo Senegal para tratar de levantar os países limítrofes contra o MFDC, xa que a etnia diola desborda as fronteiras da Casamansa.

Nós contentámonos coas fronteiras do “Territorio da Casamansa” herdadas da colonización francesa, é dicir co Decreto do 12 de outubro de 1882.

—Qual é a ideoloxía do MFDC? Qual é o modelo de sociedade proposto para a Casamansa? Será un modelo diola ou respeitárase o pluralismo cultural?

—O diola pretende respeitar sempre as Institucións Fundamentais que caracterizan a súa Identidade. O que quer para si mesmo, o diola pretende respeitá-lo para as outras etnias que poboan a Casamansa. Hai catro cousas que o diola non esquece xamais, mesmo no caso de chegar a perdó-las:

-A inxúria á súa nai.

-O atentado ás Institucións Fundamentais que caracterizan a súa identidade.

-O atentado á lei da hospitalidade.

-O atentado á súa liberdade.

Os diola presentan as súas condolencias:

-A raíz dunha defunción.

-A raíz dun incendio.

-A raíz da privación da liberdade por cativerio ou prisión.

—Que papel xoga a relixión no seu proxecto de sociedade? É un movemento de obediencia católica? E qual é o papel da muller no MFDC?

—Se queremos o fracaso na Casamansa non temos mais que xogar a carta étnica ou a carta relixiosa. Na pátria dos diola, “O estranxeiro é rei, o estranxeiro é sagrado”. No meio tradicional diola, a muller está emancipada. A muller e o neno son seres sagrados, signo de Paz e de Non-Violencia.

En caso de combate, está prohibido tocar as mulleres e os nenos, mesmo aos do inimigo.

Non esquezamos as Ayimpen, Awentorebe, Sibelt, raíñas en Siganar; Alinsiitowe Diatta en Cabrousse; Aloendissomarie Bassene en Etama; Niakuhufosso en Youtou; Akinumelob Sambou en Oussouye; Anna Diatta en Kalobon, etc [todas elas raíñas, luitadoras ou guerrilleiras históricas do movemento casamansés].

—En que estado se topan as conversacións de paz desde a chegada ao poder do “goberno da alternancia” de Abdulaye Wade en marzo do 2000?

—Ninguén veu a pór-se en contacto comigo no nome do Goberno do Senegal. Seguimos esperando. [Non será até o 16 de decembro de 2000 que se inicien novos contactos entre o goberno e o MFDC.]

—En quanto á cuestión da terra, que política preconiza o MFDC? Está contemplado nas súas reivindicacións o problema da propiedade da terra?

—No meio tradicional, o diola e a súa terra non son máis que un. A terra é inalienável. Pode-se pôr durante séculos a disposición dunha persoa física ou moral para edificar ou cultivar, mas sempre coa proibición de vendela.

—Qual é a composición étnica e a representatividade popular que se lle pode acreditar ao MFDC?

—Os cen mil manifestantes que, o 26 de decembro de 1982, desfilaron polas ruas de Ziguinchor, pacificamente, sen armas e fraternalmente, todas as étnias, relixións, condicións e opcións políticas confundidas, proviñan de toda a Casamansa real: Kafoountine, Bakel, Bignona, Kidira, Ziguinchor, Tambakounda, Diembering, Kédougou. Todos os casamanseses se consideran irmáos. A policía constatou esta realidade quando arrestou só os diola: “Nós tamén participamos na manifestación. Arresten-nos tamén. Queremos morrer cos nosos irmáos diola que vocés arrestaron.” O fenómeno do rexeitamento do senegalés non concerne máis que ao senegalés hostil á comun vontade de vida en comun, porque “o estranxeiro é rei, o estranxeiro é sagrado”.

—Qual foi e é a relación entre o MFDC e a xunta militar de Ansumane Mané na Guiné-Bissau? Qual é a vosa apreciación dos últimos acontecementos [roubos e asaltos en aldeas casamansesas] na fronteira coa Guiné-Bissau, dos que algúns acusan a grupos bissau-guineenses e outros ao MFDC?

—Ao se iniciaren os acontecementos da Guiné-Bissau, eu prediquei a neutralidade e mesmo prohibín aos nosos elementos pisar terra da Guiné-Bissau. Mas quando o Senegal, que sempre intentou tomar os nosos irmáos e as nosas forzas de sorpresa, acode a socorrer ao presidente João Bernardo Vieira, os nosos homes, nunha situación de lexítima defensa, dan un golpe de mao á xunta militar, pondo-me deste xeito ante un feito consumado. No meio tradicional, quando acontece algo negativo, comeza-se por botarlle a culpa aos propios proxenitores. Non fai falta dicir que, após a verificación, a realidade é outra. Non pretendo lavar a imaxe do MFDC, mas, debido aos meus coñecementos sobre o terreno, permito-me dicir que moitos dos asaltos na

Casamansa non son obra dos nosos homes. Chegará o día no que certas verdades se revelarán sen temor a morrer.

—Qual sería a solución do conflito para o MFDC? Sería unha solución política? Militar? Qual é o papel, se é que ten algun, da antiga metrópolis, Franza, nas negociacións?

—Que o Senegal retire da Casamansa as súas forzas de invasión, de ocupación e de represión, que o Senegal proceda a unha limpeza de minas total, sería e eficaz en todo o territorio da Casamansa, e daquela a Paz reinará na Casamansa. Entón, como a súa Palmeira, a Casamansa florecerá. A Casamansa non quixo nen quer a guerra. É o Senegal que lle impuxo á Casamansa unha guerra inxusta, longa, cruel e ruinosa. A solución do problema da Casamansa é política, xudicial. En efecto, nunca, en ningún momento do seu pasado colonial, a Casamansa formou parte integral da colonia do Senegal, xuridicamente falando. A Casamansa está co Senegal, mas non no Senegal. A Franza renunciou a todas as súas responsabilidades políticas, históricas e morais para con unha Casamansa que nunca cesou de reclamar xustiza desde 1983, por meio de máis de trinta cartas ao Presidente da

República Francesa, ao Primeiro Ministro Francés, ao Embaixador da Franza en Dakar. A Franza, potencia colonial, negou-se a resolver o problema da Casamansa por meio dunha Arbitraje Verídica do contencioso que enfrenta a Casamansa ao Senegal. A Franza preferiu e aínda prefere armar ao Senegal e, cínica e activamente, ser fiadora do xenocidio que o Senegal comete na Casamansa desde 1982. Pola súa banda, a Organización das Nacións Unidas, á que lle enviei cartas o 14 de xullo de 1990, o 20 de maio de 1994 e o 25 de decembro de 1996, prefere, como a Franza, calar e ser fiadora pasiva e activa do xenocidio que o Senegal comete na Casamansa desde hai 18 anos. As outras nacións do mundo prefiren armar e incentivar o Senegal, que se pretende un Estado de dereito.

Ziguinchor, 5 de agosto de 2000.

Asinado:

Padre Augustin Diamacoune Senghor

Reprodución das respostas de Augustin Diamacoune Senghor.

O V Congreso Mundial Romani, reunido en Praga en xullo de 2000, propuxo-se a creación de un Parlamento propio e o recoñecemento como nación por parte da ONU e da Unión Europea. Nos novos estatutos recolle-se a igualdade de dereitos de homes e mulleres. Outro dos obxectivos fundamentais é fomentar e codificar a lingua romani, unha lingua que procede do sânscrito e que na península ibérica está en gran parte perdida. O Congreso foi convocado pola Unión Internacional Romani (IRU), unha organización fundada hai 30 anos e actualmente presidida polo xurista checo Emil Scuka.

No V Congreso dixo-se "Basta!" a saír correndo cada vez que son atacados, atitude explicada pola ausencia da palabra "guerra" en romani. "Este Congreso será o comezo dunha revolución!", berrou un orador, reivindicando o seu recoñecemento como Nación sen Territorio.

Os 20 millóns de roma/ciganos, a maior minoría europea, sofiron discriminacións, persecucións, expulsións e racismo durante toda a súa longa presenza en Europa. O racismo segue presente hoxe en día. Nos países ex-socialistas a implantación do capitalismo parece ter traído consigo un auxe do racismo: na República Checa 20 roma foron asasinados por grupos neonazis desde 1990, en Rusia o respecto tradicional cara aos roma comeza a abalearse ante os ataques de grupos neofascistas.

Mas a peor situación é a que viven os roma de Kosova, convertido na actualidade nun auténtico inferno. Dos 150.000 romanis

que levaban vivendo xeracións inteiras en Kosova hoxe non fican mais que 50.000, e estes viven en perpétuo pánico. Muito se escribiu sobre sérvios e albano-kosovares, sobre racismos e ódios mútuos: nada se menciona sobre as persecucións que os roma kosovares sofren agora e sobre as que a "comunidade internacional" que agora goberna a provincia nada fai.

No Estado español un 12% dos 700.000 roma viven en asentamentos chabolistas. A súa propia concepción da familia, as súas actividades económicas, o seu nomadismo (nunca respectados e muito menos entendidos ou estudados nas escolas; acaso non forman parte da "historia de España"?), unidos á falta de documentación e contratos laborais e ao racismo da sociedade, fai difícil o aluguer de vivendas.

Mas onde o racismo é máis obvio e sangrante é quando falamos da escolarización de nenos e nenas roma. Só unha pequena parte destes está escolarizada, aínda que na maior parte dos casos só parcialmente e sufrindo o rexeitamento das comunidades escolares (cos pais do alumnado á cabeza). Con todo, a educación nunca é multicultural (e logo veñen a dicir-nos de que os roma non se queren "integrar"). Non é de estrañar entón que o absentismo escolar ronde o 66%.

Segundo enquisas feitas públicas nos xornais, os roma son "piores vistos" que os inmigrantes árabes ou africanos. Sen embargo, é un racismo invisíbel, sutil, que nunca se menciona, como se o povo roma non existise. É o peor desprezo.

Almoradí (Alacant), xuño de 2000: un barrio cigano é atacado.

O Secretario Xeral da ONU, Kofi Annan, emprazou a Marrocos a finais de febreiro deste ano 2001 para que antes de abril concrete unha posíbel vía autonómica para o Sáhara Occidental se non quer que volte a estar en primeira liña a continuidade do proceso do Referendo de Autodeterminación saharauí. Anos, voltas, reviravoltas, acordos e trasacordos, cambalaches e fiadiños finos, non parece que a ONU sexa a estas alturas quen de recobrar a súa credibilidade, repetidamente posta en cuestión por si mesma cos incumprimentos sucesivos e os panos quentes con Marrocos.

Os pres@s políticos chilenos deben ser resgatados do silencio e do castigo: "Revelar-se es necesario". Foron detidos por axentes do Estado, torturados cos mesmos métodos da ditadura. Foron detidos en "democracia" polo qual a súa situación non desperta a preocupación dos "demócratas", polo contrario se lles chama "terroristas" igual que o facía a ditadura de Pinochet. Muitos dos seus compañeiros foron asasinados de maneira vil mas baixo a "democracia" eses crimes quedaron impunes como os crimes de Pinochet. Foron xulgados pola xustiza militar, son cidadáos civís que en "democracia" son xulgados por un xuíz militar que nen sequer é avogado, que carece de independencia, inamobilidade e imparcialidade,

pilares fundamentais sobre os que descansa o exercicio da xudicatura. O acceso aos beneficios carcerarios é tan limitado que os obteñen quando cumpriron case a totalidade da pena. As accións polas que son xulgados foron realizadas no contexto institucional dun sistema político rexido pola Constitución Política de Pinochet, cuxa lexitimidade está cuestionada desde o momento no que o seu xestor se topa preso e acusado de graves violacións dos Dereitos Humanos e de crimes contra a humanidade. Demandar a liberdade de todos os presos políticos é un acto de xustiza e non de impunidad. Para contactar cos pres@s polític@s chilen@s: chile@presos.com; www.presos.com/chile

Marcha pola liberdade d@s pres@s polític@s: 27 de marzo, Plaza Italia, Santiago de Chile